

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

จากการที่ได้ศึกษาถึงประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ และหลักเกณฑ์ที่แต่ละหน่วยงานที่ใช้อำนาจในการเวนคืนได้มีกำหนดขึ้นใช้ในหน่วยงานของตน อันเกี่ยวข้องกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดหลักเกณฑ์ที่นำไปใช้ในกรณีการพิจารณาค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นที่ได้ใช้อำนาจเวนคืนตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2562 เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกเวนคืนอย่างแท้จริง ตรงตามสภาพสังคมในปัจจุบันและที่สำคัญคือ เพื่อให้ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2562 สามารถสรุปได้ ดังนี้

5.1.1 ปัญหาจากบทบัญญัติของกฎหมาย

เนื่องจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2562 ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นให้แก่ประชาชนผู้ถูกเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ที่มีต้นไม้ยืนต้นขึ้นอยู่บนที่ดินที่ถูกเวนคืน แม้บทบัญญัตินี้จะกล่าวว่าเป็นบทบัญญัติที่ตราขึ้นเพื่อบังคับใช้แทนพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530 ก็ตาม แต่ปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การกำหนดเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นนั้น บทบัญญัติทั้งสองฉบับดังกล่าวกลับไม่ได้บัญญัติถึงประเด็นนี้ไว้อย่างชัดเจน ซึ่งให้เห็นถึงปัญหาการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายที่ยังไม่ครอบคลุมและชัดเจนในทุกด้าน

5.1.2 ปัญหาที่หน่วยงานของรัฐแต่ละหน่วยงาน ต้องกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นบังคับใช้เอง

ปัญหานี้เป็นปัญหาสืบเนื่องจากปัญหาที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นบทบัญญัติหลักในการที่หน่วยงานของรัฐรวมถึงรัฐวิสาหกิจ

ต่าง ๆ ที่ต้องใช้บังคับในการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งไม่ได้บัญญัติถึงหลักเกณฑ์ในการกำหนดเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นไว้อย่างชัดเจน ส่งผลให้แต่ละหน่วยงานจำกัดหลักเกณฑ์กำหนดเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นใช้เองตามแนวทางปฏิบัติของแต่ละหน่วยงาน จุดนี้ก่อให้เกิดปัญหาความไม่เป็นเอกภาพของการบังคับใช้กฎหมายและสร้างความไม่เป็นธรรมให้แก่ผู้ถูกเวนคืน เป็นการผลักภาระไปให้แก่ประชาชนผู้ถูกเวนคืน นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าหน่วยงานของรัฐในแต่ละแห่งไม่มีความเป็นเอกภาพในการกำหนดเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้น ไม่มีหลักเกณฑ์กลาง และต่างคนต่างดำเนินการตามวิธีการและบังคับใช้หลักเกณฑ์การกำหนดเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นขึ้นเอง ตามแต่ละหน่วยงานจะเห็นควรปฏิบัติ

เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจที่ใช้อำนาจเวนคืน ต้องบังคับใช้หลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นที่แตกต่างกันออกไป จากการศึกษาผู้เขียนได้ยกตัวอย่างหน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจที่ใช้อำนาจเวนคืน เพื่อประกอบการพิจารณาปัญหาที่วิจัยได้นำเสนอรวม 3 หน่วยงาน ได้แก่ 1. การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กระทรวงพลังงาน 2. กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และ 3. กรมทางหลวง กระทรวงคมนาคม ซึ่งจากการวิเคราะห์ปัญหาของทั้ง 3 หน่วยงานแล้ว พบว่า หลักเกณฑ์ในการกำหนดเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นของแต่ละหน่วยงานนั้นมีความแตกต่างกันออกไป และไม่มีความเป็นเอกภาพ ไม่มีหลักการที่แน่นอนและตายตัว แต่กลับเปิดโอกาสให้แต่ละหน่วยงานสามารถวางหลักเกณฑ์และสร้างเงื่อนไขในการกำหนดเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นได้เอง ทั้งที่หน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจ ทั้ง 3 หน่วยงานนั้นใช้อำนาจในการเวนคืนที่ดิน ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2562 ฉบับเดียวกัน

รวมถึงปัญหาของหน่วยงานของรัฐในการกำหนดเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นที่แตกต่างกัน จะเห็นได้จากเมื่อหน่วยงานของรัฐหน่วยงานใดและรัฐวิสาหกิจใด ที่ประสงค์จะเวนคืนที่ดินใดและหากที่ดินที่ถูกเวนคืนนั้นมีต้นไม้ยืนต้นขึ้นอยู่บนที่ดินนั้นด้วย เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐนั้น ก็จะกำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้น โดยถือตามแนวทางปฏิบัติของหน่วยงานของตนเองนำมาเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณากำหนดเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นของหน่วยงานของตนเอง ตามที่ได้เคยดำเนินการมาในอดีต โดยนำมาบังคับใช้กับการเวนคืนต้นไม้ยืนต้นที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน แต่หากหน่วยงานของรัฐใดไม่มีหลักเกณฑ์การกำหนดค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้น ให้แก่ผู้ถูกเวนคืน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องก็ต้องหาหลักเกณฑ์การพิจารณากำหนดเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่ใช้อำนาจเวนคืนเช่นเดียวกัน และแม้หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจใดกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นให้แก่ผู้ถูกเวนคืนก็ตาม และเป็นต้นไม้ยืนต้นประเภทเดียวกันก็ตาม แต่หากต้นไม้ยืนต้นชนิดนั้นถูกเวนคืนโดยหน่วยงาน

ของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจที่แตกต่างกัน ในจำนวนต้นไม้ยืนต้นเท่ากัน ผู้ถูกเวนคืนก็อาจไม่ได้รับเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นที่มีความเท่าเทียมกัน กรณีนี้จึงเกิดปัญหาที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกันออกไป

ปัญหาความเสมอภาคและความชอบธรรมในการจ่ายเงินค่าเวนคืนต้นไม้ยืนต้นหลักเกณฑ์หนึ่งในการสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ถูกเวนคืนก็คือ ผู้เวนคืนจะต้องได้รับค่าทดแทนที่เป็นธรรม ซึ่งค่าทดแทนนี้จะต้องไม่น้อยกว่าหรือไม่เกินความเสียหายที่แท้จริง เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 37 แล้วได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดเงินค่าทดแทนอสังหาริมทรัพย์ไว้ด้วยว่า รัฐจะต้องชดเชยค่าทดแทนที่เป็นธรรมให้แก่เจ้าของที่ได้รับความเสียหายจากการเวนคืน โดยต้องคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ ผลกระทบต่อผู้ถูกเวนคืนรวมทั้งประโยชน์ที่ผู้ถูกเวนคืนอาจได้รับจากการเวนคืนนั้น เมื่อที่ดินที่ถูกเวนคืนมีต้นไม้ยืนต้นขึ้นอยู่บนที่ดิน ความเสียหายที่ผู้ถูกเวนคืนได้รับในเบื้องต้นก็คือ ผลกระทบจากการถูกเวนคืนต้นไม้ยืนต้นนั้น แต่หากพิจารณาโดยละเอียดแล้วต้นไม้ยืนต้นแต่ละประเภทสามารถสร้างรายได้ให้แก่ผู้ถูกเวนคืนได้ในอนาคต หรือเป็นต้นไม้ยืนต้นประเภทที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง แต่พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2562 นั้น ไม่มีบทบัญญัติในการกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นและต้นไม้ยืนต้นที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง ซึ่งทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ถูกเวนคืนเป็นอย่างมาก

5.2 ข้อเสนอแนะ

การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ตามความหมายในพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2562 หมายรวมถึง การเวนคืนต้นไม้ยืนต้นในอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนนั้นด้วย ซึ่งหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจในการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์นอกจากจะต้อง มีการกำหนดการจ่ายเงินค่าทดแทนที่ดิน โรงเรือน และสิ่งปลูกสร้าง ที่อยู่ในอสังหาริมทรัพย์แล้ว จะต้องวางหลักเกณฑ์ในการกำหนดการจ่ายเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นที่อยู่ในอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนด้วย

จากการวิเคราะห์ปัญหาตามที่ผู้เขียนได้นำเสนอมานี้จะเห็นได้ว่า ปัญหาสำคัญของการกำหนดเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นในที่ดินที่ถูกเวนคืนนั้น เกิดจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2562 ไม่ได้บัญญัติถึงเรื่องดังกล่าวไว้อย่างชัดเจนทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายตามมา ปัญหาสำคัญที่สุดก็คือ การกำหนดเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นในที่ดินที่ถูกเวนคืนโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่เหมาะสม และก่อให้เกิด

ความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ถูกเวนคืน ส่งผลให้ผู้ถูกเวนคืนต้องรับภาระในการดำเนินการอุทธรณ์เงินค่าทดแทนต่อรัฐมนตรี หรือใช้สิทธิทางศาลในการฟ้องร้องคดีต่อศาลปกครอง เพื่อเรียกร้องค่าเสียหายจากหน่วยงานของรัฐด้วยตนเอง นอกจากนี้หน่วยงานของรัฐแต่ละหน่วยงานนั้นก็กลับกำหนดหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นแตกต่างกันออกไป ไม่มีหลักเกณฑ์การกำหนดเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือมีกฎหมายใดกำหนดไว้โดยเฉพาะ

จากการที่ผู้เขียนได้ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาตามที่ได้นำเสนอมา ผู้เขียนขอเสนอแนะข้อพิจารณาดังต่อไปนี้ เพื่อประโยชน์ในการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2562 ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจะยังผลให้แก่หน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจในการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เอง เจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ตลอดจนประชาชนผู้ถูกเวนคืนให้ได้รับความเป็นธรรมสูงสุด ดังนี้

ผู้เขียนเห็นควรเสนอให้เพิ่มบทบัญญัติเรื่องการกำหนดเงินค่าเวนคืนต้นไม้ยืนต้นไว้ในส่วนที่ 4 เงินค่าทดแทน แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2562 เนื่องจากบทบัญญัติในส่วนดังกล่าวนี้ คงมีบทบัญญัติไว้เฉพาะการกำหนดเงินค่าทดแทนที่ดิน โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างเท่านั้น แต่กลับไม่มีบทบัญญัติใดกำหนดเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นไว้อย่างชัดเจนด้วย ซึ่งขัดแย้งกับนิยามศัพท์ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ดังนี้

1) ให้ทุกหน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจที่ใช้อำนาจในการเวนคืน ใช้ราคาต้นไม้ยืนต้นที่ได้มาตรฐาน โดยใช้ราคาที่ดินสำนักงานเกษตรจังหวัดของที่ดินที่ถูกเวนคืนตั้งอยู่นั้น เป็นหลักเกณฑ์ในการกำหนดราคาค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้น ทั้งนี้เนื่องจากต้นไม้ยืนต้นในแต่ละเขตพื้นที่ หรือในแต่ละภูมิภาคตามที่ดินที่ถูกเวนคืนนั้น มีมูลค่าทางเศรษฐกิจตลอดจนราคาที่แตกต่างกันออกไป และเป็นที่ยอมรับของทุกหน่วยงานว่า สำนักงานเกษตรเป็นผู้ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในด้านการคิดคำนวณราคาต้นไม้ยืนต้น เพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกเวนคืน

กรณีที่ไม่ยืนต้นใดไม่มีราคาจากสำนักงานเกษตรจังหวัด ให้ใช้ราคาตามบัญชีที่เคยกำหนดไว้ในโครงการอื่น ๆ ในบริเวณนั้น ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติอันเป็นที่ยอมรับและเป็นแนวทางปฏิบัติที่ยอมรับเป็นแนวเดียวกันของทุกหน่วยงานที่ใช้อำนาจในการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

2) ในกรณีหากเป็นต้นไม้ยืนต้นที่ปลูกเป็นอาชีพและเก็บผลผลิตได้แล้วขณะถูกเวนคืน ให้กำหนดค่าเสียหายจากการขาดรายได้นั้น ให้คิดคำนวณค่าเสียหายดังกล่าวตามสูตรการคำนวณราคาค่าทดแทนไม้แต่ละชนิดที่ได้จากกรมวิชาการเกษตร คือ กรณีที่ถูกเวนคืนในช่วงให้ผลผลิต

สูงสุดและคงที่แล้ว ให้กำหนดค่าทดแทนโดยการนำค่าต้นทุน ค่าปลูก และค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาในช่วงอายุก่อนเริ่มเก็บเกี่ยวคูณด้วยผลลบรวมระยะเวลาที่เก็บเกี่ยวตลอดอายุขัยกับอายุของต้นไม้ขณะถูกเวนคืนแล้วหารด้วยผลลบรวมระยะเวลาที่เก็บเกี่ยวตลอดอายุขัยกับอายุของต้นไม้ปีที่เริ่มให้ผลผลิตสูงสุดและคงที่ โดยกำหนดสัญลักษณ์ได้ ดังนี้

$$\text{ค่าทดแทน} = \frac{C \times t_1}{t_2}$$

เมื่อ C = ค่าต้นทุน ค่าปลูก และค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาช่วงอายุก่อนเริ่มเก็บเกี่ยว

t_1 = ระยะเวลาที่เก็บเกี่ยวตลอดอายุขัย - อายุของต้นไม้ขณะถูกเวนคืน

t_2 = ระยะเวลาที่เก็บเกี่ยวตลอดอายุขัย - อายุของต้นไม้ปีที่เริ่มให้ผลผลิตสูงสุด

หรือกำหนดให้ตามข้อเท็จจริงกรณีมีหลักฐานปรากฏว่ามีความเสียหายสูงกว่าอัตราดังกล่าว

3) จากการที่ผู้เขียนได้ทำการศึกษา ผู้เขียนเห็นว่า สำนักงานเกษตรเป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญในการคิดและใช้สูตรในการคำนวณราคาต้นไม้ยืนต้น โดยเฉพาะ การจะกำหนดราคาค่าทดแทนที่มีความชอบธรรมให้แก่ผู้ถูกเวนคืนได้นั้น ผู้มีอำนาจในการกำหนดเงินค่าทดแทนจะต้องมีความรู้และความเชี่ยวชาญในเรื่องที่จะต้องพิจารณาเป็นอย่างดี ในที่นี้คือ การกำหนดราคาค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้น จึงจำต้องมีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านการคิดคำนวณราคาต้นไม้ยืนต้น ซึ่งจากการดำเนินงานที่ผ่านมาในการกำหนดราคาค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ พบว่าปัญหาและอุปสรรคสำคัญประการหนึ่ง คือ ยังขาดบุคคลที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านการคิดคำนวณราคาต้นไม้ยืนต้น เข้าร่วมในการพิจารณาค่าทดแทนเนื่องจาก ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2562 มาตรา 19 วรรคสอง ได้เปิดโอกาสให้ในกรณีที่มีความจำเป็น เจ้าหน้าที่อาจพิจารณาแต่งตั้งผู้แทนหน่วยงานอื่นของรัฐเข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย

ผู้เขียนเห็นว่า ควรจะต้องมีผู้แทนจากสำนักงานเกษตรจังหวัดของที่ดินที่ถูกเวนคืน เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการกำหนดราคาอสังหาริมทรัพย์เบื้องต้น ตามความในมาตรา 19 วรรคสอง ในกรณีที่เป็นกรณีกำหนดเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้น อันจะต้องใช้ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะเกี่ยวกับต้นไม้ เพราะในการเวนคืนต้นไม้ยืนต้นบางประเภท อาจจะได้ไม้ไว้เพื่อเก็บผลผลิตขายเพื่อสร้างรายได้เพียงเท่านั้น อาจมีกรณีที่ปลูกต้นไม้ยืนต้นที่สามารถให้ผลผลิตได้เพื่อดำเนินการขายพันธุ์ไม้ของต้นไม้ชนิดนั้น ซึ่งในกรณีนี้จะต้องใช้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะในการคำนวณราคาของต้นไม้ยืนต้นเหล่านั้น

เพื่อประโยชน์และความเป็นธรรมสูงสุดของผู้ถูกเวนคืน ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ในการกำหนดเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้น เห็นควรเสนอให้เพิ่มเติมเป็นอีกหนึ่งมาตราในบทบัญญัติของพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2562 ดังนี้

“มาตรา 38/1 การกำหนดเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นที่ขึ้นอยู่ในที่ดินให้กำหนดโดย

(1) ให้กำหนดราคาต้นไม้ตามบัญชีที่สำนักงานเกษตรจังหวัดกำหนด หากไม่มีราคาดังกล่าวให้ใช้ราคาตามบัญชีที่เคยกำหนดไว้ในโครงการอื่น ๆ ในบริเวณนั้น

(2) ในกรณีที่เป็นต้นไม้ยืนต้นที่ปลูกเป็นอาชีพและเก็บผลผลิตได้แล้วขณะถูกเวนคืน ให้กำหนดค่าเสียหายจากการขาดรายได้นั้น เพิ่มจากค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นขึ้นอีก โดยกำหนดตามหลักการคำนวณของกรมวิชาการเกษตร

(3) ในกรณีที่เป็นการประชุมเพื่อกำหนดเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้น ให้มีการแต่งตั้งผู้แทนจากสำนักงานเกษตรจังหวัดของที่ดินที่ถูกเวนคืนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการกำหนดราคาอสังหาริมทรัพย์เบื้องต้น ตามความในมาตรา 19 วรรคสอง

ในกรณีอื่นนอกจากวรรคหนึ่งนั้น ให้กำหนดเป็นกฎกระทรวง

ดังนี้ หากมีการเพิ่มเติมพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2562 มาตรา 38/1 ดังที่ผู้เขียนนำเสนอข้างต้นแล้วจะส่งผลให้การบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในหลาย ๆ ด้านสมดังเจตนารมณ์ของกฎหมาย แยกอธิบายในแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านภาพรวมของการบังคับใช้กฎหมาย ย่อมก่อให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีระบบและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งให้เห็นได้ว่า กฎหมายให้ความสำคัญต่อผลกระทบที่มีต่อผู้ถูกเวนคืน ซึ่งหากที่ดินแปลงใดมีต้นไม้ยืนต้นปลูกอยู่บนที่ดินที่ถูกเวนคืน นอกจากผู้ถูกเวนคืนจะได้รับเงินค่าเวนคืนที่ดินแล้ว ผู้ถูกเวนคืนรายนั้นยังมีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นด้วย นอกจากนี้ หากต้นไม้ยืนต้นชนิดนั้นเป็นต้นไม้ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจหรือมีมูลค่าสูง ผู้ถูกเวนคืนก็ย่อมได้รับความคุ้มครองและการเยียวยาสูงสุดตามวัตถุประสงค์ของการเวนคืน อันเป็นข้อสำคัญของการสร้างระบบการกำหนดเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นให้แก่ผู้ถูกเวนคืนได้อย่างเป็นธรรมที่ผู้ถูกเวนคืนไม่จำเป็นต้องใช้สิทธิเรียกร้อง โดยการอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรี หรือใช้สิทธิเรียกร้องทางศาล อันเป็นการลดภาระให้แก่ผู้ถูกเวนคืน และในขณะเดียวกันยังถือเป็นการสร้างให้เกิดความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ ของผู้ถูกเวนคืนที่ได้รับความคุ้มครองตามสิทธิที่กฎหมายบัญญัติไว้ ตลอดจนเป็นการสร้างมาตรฐานกลางในการกำหนดเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นของทุกหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. ด้านภาครัฐ การกำหนดเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นนั้น จะถูกกำหนดราคาค่าทดแทน โดยคณะกรรมการกำหนดราคาเบื้องต้น ซึ่งแต่เดิม ในแต่ละหน่วยงานก็จะกำหนดราคาค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นขึ้นตามแนวทางปฏิบัติที่หน่วยงานของตนได้เคยถือปฏิบัติกันมา ส่งผลให้ราคาค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นของแต่ละหน่วยงานมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง หน่วยงานของรัฐผู้ถูกเวนคืนหน่วยงานหนึ่งไม่ได้กำหนดราคาค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นไว้เลย แต่อีกหน่วยงานหนึ่งกำหนดให้จ่ายเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นไว้ หรือในต้นไม้ยืนต้นชนิดเดียวกันแต่หน่วยงานของรัฐที่ใช้อำนาจเวนคืนในหน่วยงานที่แตกต่างกัน กลับกำหนดราคาค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิง ดังนี้ หากมีการเพิ่มเติมพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2562 ในประเด็นนี้แล้ว จะส่งผลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถดำเนินการกำหนดราคาค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอันเป็นมาตรฐานกลาง มีความเป็นเอกภาพ เท่าเทียมกันในทุก ๆ หน่วยงาน ก่อให้เกิดผลดีต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย และหน่วยงานของรัฐนั้น ๆ ด้วย

3. ด้านประชาชนผู้ถูกเวนคืน สิ่งที่สำคัญที่สุดอันเป็นเจตนารมณ์ของการเวนคืน ก็คือการเยียวยาให้แก่ผู้ถูกเวนคืนอย่างสูงสุดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ซึ่งหากมีการบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2562 ในประเด็นนี้ ที่เกี่ยวกับการกำหนดเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นให้แก่ผู้ถูกเวนคืนด้วยแล้ว นอกจากจะเป็นการสร้างมาตรฐานให้แก่หน่วยงานของรัฐแล้ว ยังก่อให้เกิดความเท่าเทียมกันของผู้ถูกเวนคืนต้นไม้ยืนต้นทุกรายด้วย การกำหนดเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นให้แก่ผู้เวนคืนตามความเสียหายสูงสุด ย่อมลดภาระให้แก่ผู้ถูกเวนคืนในการใช้สิทธิเรียกร้องโดยการอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรี หรือการใช้สิทธิเรียกร้องทางศาล อันเป็นการให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกเวนคืนซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการเวนคืนให้ได้รับการเยียวยาอย่างเป็นธรรม ตามวัตถุประสงค์ของการบังคับใช้กฎหมาย

เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกเวนคืนอย่างแท้จริง ตรงตามสภาพสังคมในปัจจุบัน และตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2562 ที่ได้วางหลักการไว้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกเวนคืนอย่างเต็มที่ และมีหลักเกณฑ์ที่ใช้การกำหนดเงินค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นกำหนดไว้อย่างชัดเจน เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการกำหนดเงินค่าทดแทนให้แก่ทุกหน่วยงานที่ใช้อำนาจเวนคืนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกเวนคืนอย่างสูงสุด